

XXIII. Országos Arany János Irodalmi Verseny

2015. november 9.

MEGOLDÁS

Kedves Kollégák!

Köszönjük, hogy több hónapos munkával felkészítették tanítványaikat a versenyre. Reméljük, örömet jelentettek az olvasmányok, sikeres volt a tanulókkal való együttműködés.

Az alábbiakban a megoldások leglényegesebb elemeit adjuk meg. Az elbírálás alapszem pontjai: a mű részletes ismeretének bizonyítása, a feladathoz való rugalmas alkalmazkodás, a szabatos és árnyalt fogalmazás.

A bíráló szaktanár csak az elvárhatóan teljes értékű válaszra adja a maximális pontszámot; a hiányos, pontatlan megoldást – a saját belátása szerint mérlegelve – köztes egész pontszámmal érték elje. Kérjük, fél pontot ne adjanak!

A megoldási kulcs **11** oldalas.

Nem küldhető tovább az a dolgozat (tartalmában bármennyire értékes), amelyben a **durva helyesírási hibák száma ötnél több**, vagy a **helyesírási hibák száma meghaladja a 30-at**, valamint az **olvashatatlan, rendezetlen írásképu** dolgozat.

Kérjük,

- **piros színű** tollal javítsanak;
- a jó megoldásokat jelöljék **pipával**, a hiányzókat **hiányjellel**;
- az elért pontszámokat a feladatok melletti **négyszögekbe írják be**, a feladatlap **összpontszámát** vezessék át a címloldal aljára;
- a **120 pontot elért dolgozatokat 2015. december 4-ig adják fel postán** a következő címre:

Arany János Irodalmi Verseny

Eötvös József Gimnázium és Kollégium

2890 Tata, Tanoda tér 5.

Köszönjük munkájukat, együttműködésüket!

I. Arany János: Murány ostroma

1. Kit idéz Arany a mottóban, s az idézetnek ki a megszólítottja?

Vörösmarty Mihályt – a hölgy (a szinonimái is elfogadhatók)

A két elem megléte esetén jár a pont.

1	
---	--

2. Az idézetben megfogalmazott lelkiállapotot ki éli át, és miért?

„E miatt bosszúság, aggodalom, szégyen
Váltakoztatja egymást a vezér lelkében...”

Veselényi Ferenc – 1 pont

Hiába ostromolja Murány várát, hiába eszel ki újabb és újabb haditervet, nem tudja bevenni. – 1 pont

2	
---	--

3. Milyen jellegzetességei vannak a murányi várnak? Említsen legalább kettőt!

magasan helyezkedik el („Hozzáférhetetlen szikla tetejében”);

óriási sziklafalak védik; vastag falai vannak („egy falat sem lelnél,/Mely csekélyebb volna a tizenkét ölnél”);

„Az ágyúgolyó is félúton leszédül”

„százöles kút, gazdag tiszta forrás benne”

„És kormányon egy nő”

Két elem megléte esetén jár a pont.

1	
---	--

4. Hogyan vélekednek a „csapatvezérlő hadnagyok” a hosszú ideje elhúzódó ostromról?

Említsen legalább három tanácsot névvel együtt!

„hagyja e sásfészket,/Másfelé keressen könnyebb dicsőséget.” (több név is elfogadható)

Gombkötő: először az ostrom felhagyását tanácsolta, de egyetért Veselényivel, *harcolni kell tovább*

Kazal: *értelmetlennek tartja* a várostromot – alvezérei „Ráhagyák beszédit”: Gábor Pál, Farkas Ferenc és Farkas Fábján

Vadászi: *az ostrom végét sietteti*

Fekete László: várják ki, amíg előbb-utóbb *kijönnek* élelemért a várból

3	
---	--

5. Ki ő?

„Sisak fedte fejét, szép aranyos sisak,
Róla háromszínű tollak lobogtanak,
Magas bokor tollak, hajlongván kevélyen,
Mint sugár jegenyék a tolongó szélen.”

gróf Szécsi Mária, a vár asszonya

1	
---	--

6. Milyen „játékkal” vezetik félre a várbeliek az ostromlók követét? Legalább három elemet tartalmazzon a válasza!

szűk tíz napra való élelmük volt, azt akarták elhitetni, hogy nem tudják kiéheztetni a várbelieket

a magtárba összehordták az összes gabonát („Rakva lőn a magtár, mintha színig volna”)

a hombárban a rozsot és a lisztet szétterítették („rozzsal a sok hombár, liszttel a sok tonna”)

a felfordított hordókon csak ujjnyi liszt volt

1	
---	--

7. Ki írta az alábbiakat kinek? Milyen hatással volt a címzetre?

- a) „Régen óhajtottam lenni veled szembe,
Messzehangzó híred elhatott fülemben,
És képzeletemben bálványomul lakott
Amazon szépséged, istennő alakod.”

Veselényi Ferenc írta Szécsi Máriának. **(1 pont)** Mária zavart lett – darabokra tépte és szétdobálta a levelet, majd felsietett a szobájába, hogy egyedül lehessen – ott fel-alá járt szegyenében és bosszúságában – el akarta égetni a levelet, amit Kádas utána hozott, de felolvastatja vele – háborgását, sértettségét hiúság váltja fel a hízelgő szóktól - azt kívánja, bárcsak lángolna érte Veselényi, hogy „Úzném onnan egy éles kacajjal.” **(1 pont)**

- b) „Maga jőjön annak elfogadására,
Most kitüntetheti férfi-merészségét
S bebizonyíthatja szerelme mélységét.”

Szécsi Mária írta Veselényi Ferencnek **(1 pont)** – a vezér habozott egy ideig, hívatta Vadászi Pált, s közli vele a tervét: éjjel Murányba megy egyedül. **(1 pont)**

4	
---	--

8. Mi a „hóhérbástya”?

„E szűk folyosóról .../Hányták le a várnak régi birtokosi./Akit el akartak veszteni s innen vett / Mellette a bástya *hóhérbástya* nevet.”

1	
---	--

9. Egészítse ki a hiányzó nevekkkel az idézetet!

„Néz föl **ILLYÉSHÁZI**, föl néz keseredve,
Nem jön az áldomást elfogadni kedve:
Mély völgyén **MURÁNY**(NAK), mint tolvaj, elhalad,
Meg sem áll hadával a büszke vár alatt.”

A két név megléte esetén jár a pont.

1	
---	--

10. Döntse el az állításokról, igazak-e vagy hamisak!

I

A hombár gabona, illetve egyéb áru tárolására alkalmas fából készült ládaféleség.

H

A bakó a várat védő katonák legalacsonyabb rendfokozatú tagja.

H

Arany János a Murány ostroma című művét négy fejezetre osztotta. (szakaszra!)

H

Bethlen Istvánné Ferdinánd híve volt.

I

Veselényi emberei között volt a füleki várkapitány, Gombkötő is.

5	
---	--

II. Mikszáth Kálmán: Új Zrínyiász

1. Milyen magyarázatot ad az író arra a kérdésre, hogy miért Zrínyit választotta hősének?

„Én a középkori szokásokat akarom szembeállítani a mai modern felfogással, mert az olvasónak így szembeűnőbb, hogy a világ mennyit változott, bár alapjában a karakterek, bizonyos viszonyok közt, mindig ugyanazok voltak.”

2	
---	--

2. Mi volt a szigetvári hősök első megrázó élménye?

a vasút, ill. a mozdony, a vonat

1	
---	--

3. Milyen eseményen, hol hangzott el a következő kijelentés?

„ – *Ejnye, beste lélek! Ez a mi első királyunk öszentségét maskarázza ki!*”

Az Operában, Erkel Szent István c. művének előadásán.

2	
---	--

4. **Értelmezze a következő idézetet!**

„... az élet nagy varga, kezdte őket átdolgozni, kicserezni, megfinomítani, átfesteni az uralkodó ízlés szerint.”

A szigetvári hősök fokozatosan alkalmazkodtak a XIX. sz. végi életformához.

2	
---	--

5. **Kiról mondja Zrínyi az alábbiakat, és miért?**

„Vagy én vagy ő, de egyikünk semmi esetre se hős.”

Görgey Artúrról, akit Magyarország legnagyobb hősének tartanak. A fegyverletételt hősies tettnek nevezik, ez megdöbbeníti Zrínyit.

2	
---	--

6. **Milyen bonyodalmat okoz Zrínyi „bíbormentéje”?**

A reneszánsz múzeum legértékesebb darabjainak egyike lett volna, de Zrínyi odaajándékozta egy szegény kisgyerekeknek.

2	
---	--

7. **A szereplők közül ki pályázta meg a meghirdetett pozíciókat?**

Első Magyar Földtehermentesítő Bank és Biztosítóintézet

<i>Elnök</i>	Zrínyi Miklós
<i>Titkár</i>	Radován
<i>Igazgatósági tag</i>	Alapi/Patacsics (bármelyik név említése pontot ér)
<i>Felügyelő bizottsági tag</i>	Juranics Lőrinc

4	
---	--

8. **Mi az Alapi-ügy? Írjon rövid hírt az Alapi-ügyről!**

Báró Perjéssy szerint Alapi Gáspár nem halt meg Szigetvárnál, hanem elmenekült, nem támadhatott fel a szigetvári hősökkel, tehát csaló. Indítványozta, hogy diszkvalifikálják. Párbajban Alapi egyetlen vágással széthasította Perjéssy koponyáját.

3	
---	--

9. **Ki ellen rohan ki és hal hősi halált a Mikszáth-mű végén Zrínyi? Kinek a szavaival zárul a regény?**

- „Az orosz támadta meg Magyarországot.”
- Zrínyi lelkét Gábrriel angyal légiója emeli az égbe.
- Zrínyi, a költő

3 helyes válasz – 2 pont; 2 helyes válasz – 1 pont; 1 helyes válasz – 0 pont

2	
---	--

III. Babits Mihály: A második ének

1. **Milyen mondákat dolgoz fel mesedramájában Babits Mihály?**

A tihanyi visszhang és a balatoni kecskekörmök mondáját.

2	
---	--

2. Ki ő? Mivel foglalkozik?

„Golyómat a tálon, tálomat a vállon,
vállamról karomra guri-gurigálom.
Vállam pereméről karom peremére
kereken gurítom szemek örömére.”

A szereplő: Don Guriga

foglalkozás: zsonglőr

„...fennlebegő fürtöm levegőben vész el,
kapdosom a semmit ingadozó kézzel...
Könnyű nekem járni a magas fonálon,
mert könnyű a lélek, s vékony a test nálam.”

A szereplő: Új Don

foglalkozás: kötéltréner

„Tanuljatok ezért nem élni időben,
nem élni a múltban, nem a jövőben, ...
nem élni személyben – külön élet semmi –
hanem a nagy lélek bölcs része lenni...”

A szereplő: Zéta Éta Théta

foglalkozás: filozófus

6	
---	--

3. Kinek a szavait idézzük? A pásztorét

Mi a vágya? Művész szeretne lenni, egy tartalmasabb létre vágyik, ahol értékelik művészetét.

„...nem kell nekem semmi, se flóta, se kóta:
a világ a kótám, én leszek a flóta,
a világ zenéje muzsikál át rajtam,
a világ szavának kapuja lesz ajkam...”

2	
---	--

4. Melyik országban, melyik tó partján játszódik a történet?

Meseországban, a Balaton partján

2	
---	--

5. Milyen próbatétel elé állítja a király a művészeket?

Aki felvidítja a lányát, megkapja a fele királyságot, aki nem, az fejét veszti.

Ki vállalja a próbatételt? Egyedül a pásztor

3	
---	--

6. Értelmezze a mű címét!

A pásztor énekével felvidítja a királylányt, és elnyeri kezét. Ezután azonban kötelességből kell dalolnia, ez megfosztja művészi szabadságától, második énekével kudarcot vall.

4 pont (tartalom 3, nyelvi minőség 1 pont)

4	
---	--

7. Mi lesz a sorsa az ifjú királynak és királynőnek?

Sorsuk a halál.

1	
---	--

IV. Méhes György: Leleplezem a családom

1. A regény első és utolsó mondata megegyezik. Idézza!

„Ilyesmi is csak velünk történhet meg...” vagy: !

1	
---	--

2. Magyarázza meg, mire használja a szerző az alábbi szavakat!

rauhempikk:

- nehezen beszerezhető, drága alkatrész, általában hiánycikk, amit a lakásban felújítást végző mesterek folyton kifizettetnek az elbeszélővel
- nem derül ki, hogy mire használható, de minden mester ebben látja a probléma megoldását (2 pont)

küset:

- eredetileg hálókocsi, ahol viszont annyian vannak (6 ember egy fülkében), hogy „itt kuss mindenkinek, úgy össze kell húzódnia” (2 pont)

4

3. Kikre utalnak az alábbi idézetek?

„családunk esze”

Anyu

„...a korlátlan lehetetlenségek embere, akinél mindig arra kell számítani, hogy valami lehetetlenségre kell számítani”

Vilmos atya

„Az ember sok mindennek tud ellenállni: pénznek, italnak, nőnek... de annak, ha csodálják... Nem, ehhez acélos jellem kell.”

az elbeszélő

„...természet tudós, feltaláló, turista és író egy személyben...”

Quintus bácsi

„Éppen most hámoztam ki szavaiból, hogy özvegy, réges-régen özvegy. Ezt megértettem. (Mármint a férjét.) Ahogy nézem, a derék férfi a kellemesebbik megoldást választotta az elhalálozással.

Rezike, a szállásadó Splitben

5

4. Kik között és milyen helyzetben hangoznak el az alábbi mondatok?

„Annyi hülye megtanult, te miért ne tanulnál meg?”

Vilmos atya rá akarja venni az elbeszélőt, hogy tanuljon meg autót vezetni.

„Zuzmouegyben heföen delutan negy orakor foelkeresem dr Soerensa Hoelgrupp.”

Az elbeszélő táviratot küld a botanika iránt érdeklődő Quintus bácsinak, mivel takarékosági tanácsokat akarnak tőle kérni. Egy külföldi természetjáró nevében írja az üzenetet, hogy Quintus otthon legyen.

„Töltött káposzta. Hazait viszek a kisfiamnak.”

Idős néni a vonaton a vámosoknak mondja, akik 4 kg csempészett borsot találnak a káposztás lábasban.

„- Látom - felelt ő epésen -, megint átver benneteket.”

Öcsi a nővéréről, Krisztáról mondja szüleinek. Kriszta szerinte csak látszólag mond le kívánságairól a takarékoság jegyében, végül azonban 10-12 olyan dolgot sorol fel, amelyekre szüksége lenne.

„Szép a dicső kimúlás zajló csatasornak az élén.”

Az elbeszélő Túrtaiosztól idéz ógörögül a horvát kalauznak, amikor baj van a vonatjegyükkel. Tetteti, hogy nem érti sem a német, sem pedig a francia nyelvet.

5

5. Állítsa sorrendbe az utazás korszakait, és magyarázza meg röviden a kifejezéseket!

A) iskolabetegség

B) Jeremiás siralmi

C) krémkorszak

D) „Hamlet-korszak”

1.	B)	Eldöntik, hogy hová utaznak, az elbeszélő pedig mindenkinek panaszkodik az utazás miatt.
2.	A)	Betegséget színlel az elbeszélő, mint gyerekei a nehéz iskolai napokon.
3.	D)	Az elbeszélő nem alszik, mert elképzeli, milyen szörnyűségek történhetnek vele az utazások során.
4.	C)	Elindulnak, az elbeszélő pedig úgy mesél az útítársaknak külföldi útjukról, mintha a társadalom „krémjéhez” tartozna.

5

A helyes sorrend megállapítása: 1 pont; a magyarázat 1-1 pont

V. William Golding: A Legyek Ura

1. A mű cselekménye egy lakatlan szigeten játszódik, amelynek földrajzi elhelyezkedése homályban marad. Mondatokban fogalmazva mutassa be a helyszínt úgy, hogy legalább öt jellemző vonását emelje ki!

Valahol az Egyenlítőtől délre, trópusi éghajlaton található, ahol ismeretlen a hideg évszak, eső viszont előfordul; a fákon egyszerre nő virág és gyümölcs, a levegő telítve van röpködő pillangókkal. Olyan, mint az Éden. A szigetet a Csendes-óceántól lagúna választja el, amelybe egy móló ékelődik. Felszínét helyenként őserdők, kúszónövények, pálmaligetek borítják, vízmosások és kanyargó, szűk ösvények szelik át. A talajból rózsaszín sziklaszirtek (gránit) emelkednek ki. A sziget csónak formájú. Egyik oldala barátságos (gyümölcsösök, lankák tarkítják), a part mentén korallzátonyok futnak – itt található a parti tisztás, ahol a gyűléseket tartják. A sziget alsó végéhez egy sziklasziget (sziklavár) csatlakozik. A másik oldal vadregényesebb: itt van a hegy, itt ég a jelzőtűz a szörny megjelenéséig.

3	
---	--

2. Mikor játszódhat a regény cselekménye?

Valamikor a jövőben (a 20. század közepe után) egy elképzelt háború idején. („Nem hallottad, mit mondott a pilóta? Az atombombáról tudniillik. Azok mind meghaltak.”)

1	
---	--

3. Honnan és hogyan kerültek a gyerekek a szigetre, és miért nincs velük felnőtt?

Angliából jöttek repülővel. „A repülőgépet lelőtték, és kigyulladt.” A pilóta a gyerekeket „kihajigálta a gépből”. A pilótafülke a felnőttekkel együtt megsemmisült. (A gépet a vihar kisodorta a tengerre.)

2	
---	--

4. „Nincs egyebünk, mint a törvényeink!” - kiáltotta a „vezér”.
„Fütyülök a törvényekre!” - kurjantotta el magát a „főnök”.

- a) Ki a „vezér” és ki a „főnök”?

Ralph a „vezér” és Jack (Merridew) a „főnök

1	
---	--

- b) Miért alakul ki köztük konfliktus? Nevezzen meg három okot!

- a vezérválasztás miatt (nem Jacket választják meg a fiúk vezérnek)
- a vadászok nem segítenek a házépítésben, és a tűz ápolását sem végzik lelkiismeretesen, csak a zsákmányszerzéssel foglalkoznak
- az első komoly összeütközés: Jackék az első malac elejtésekor hagyják kialudni a tüzet, és az épp akkor arra járó hajó elmegy a sziget mellett

A három ok megnevezése 2 pont, két ok 1 pont.

2	
---	--

5. A gyerekek közül hárman meghalnak. Kik az áldozatok? Mi okozza a halálukat?

- a) anyajegykes kisfiú: baleset éri (a nagy erdőtüz óta nem látták)
b) Simon: a tánc és az ének mámorában a vadászok bekerítik, és saját kezükkel végeznek vele (nem szándékos, a zivatar miatti sötétségben ijedtükben nem ismerik fel, állatnak nézik)
c) Röfi: Roger egy emelőrúddal szándékosan gördít le egy nagy sziklát, ami rettenetes ütést mérve rá eltalálja (lezuhanva egy sziklazátonyon agyonzúzza magát)

3	
---	--

6. Milyen jelei vannak a józan ész és a felelősségérzetet elsöprő elvadulás folyamatának? Válaszában legalább öt cselekményelemet soroljon fel!

- tűz és házépítés elhanyagolása
- a gyűlések rendjének megsértése
- Röfi egyik szemüveglencsájének eltörése
- arcfestés (maszk)
- testi elhanyagoltság: hosszú haj, körömrágás, mosdatlanság
- vadásznének, törzsi tánc
- malacfejáldozás a szörnynek
- kagylós gyűlések helyett törzsfőnöki uralom és lakomák
- Simon meggyilkolása
- Röfi meggyilkolása
- hajtóvadászat Ralph ellen (emberáldozás terve)

5 jó válasz – 3 pont; 4 jó válasz – 2 pont; 3 jó válasz – 1 pont

3	
---	--

7. Melyik szereplőt jellemzik az alábbi tulajdonságok?

- a) az ésszerűség, a tervszerűség, a gyakorlatiasság képviselője, a humánus szószólója: Röfi
(AkH12: ésszerűség)
- b) a pusztításban, mások kínzásában leli örömét, testében érzi a hatalom lüktetését: Roger

2	
---	--

8. Csoportosítsa a regényben előforduló alábbi fogalmakat aszerint, hogy a civilizáció vagy a barbárság jelképei!

kagyló, vadásztánc, lándzsa, maszk, gyűlés, (erdő)tűz, malacfej, (jelző)tűz, szemüveg, kés, kunyhó, sziklagördítés

a civilizáció jelképei	a barbárság jelképei
kagyló, gyűlés, (jelző)tűz, szemüveg, kunyhó	vadásztánc, lándzsa, maszk, (erdő)tűz, malacfej, kés, sziklagördítés

A teljes és hibátlan sor 1-1 pont

2	
---	--

9. Valójában mi a címeli Legyek Ura?

Egy karóra tűzött disznófej, amit belepnek a legyek. (A gyerekek maguk állítják fel egy tisztáson a szörny kiengesztelésére.)

1	
---	--

VI. Háý János: A bogýogyümölcs kertész fia

1. Ki a bogýogyümölcskertész fia?

A mű főszereplője.

1	
---	--

2. Mi köti össze a regény lazán kapcsolódó fejezeteit egymással? Soroljon fel legalább két elemet!

Az elbeszélő személye, az időrend, a visszatérő szereplők, az előre-, illetve visszautalások. (Más, indokolható megoldás is elfogadható)

2	
---	--

3. Mi jelenik meg a főszereplő képzetében, amikor „mozizik”? (Válasza legalább három elemet tartalmazzon!)

egy New York-i 60. emeleti lakásba képzeletben
jól tud gitározni
sok barátja van
szabad emberek között él
kockás flaneling, farmer és bőrzakó a vágyott viselet

3	
---	--

4. Értelmezze a következő idézetet! (Ki mondja, minek a kapcsán hangzik el?)

„Hát az biztos, hogy ez a gyerek nem a Dózsa György unokája...”

A nagymama mondja (**1 pont**), amikor megtudja, hogy a főszereplő „megint a zenetanárnő karmái közé került”, vagyis megalkuvó lett, elviseli a tanárnő megalázó viselkedését, hogy mégis a leendő zenekar szólógitárosa lehessen. (**1 pont**)

2	
---	--

5. Milyen csínytevésre utalnak az alábbi kulcsszavak? Mutassa be az adott szituációt két - három mondatban!

a) *fokhagyma*

A főszereplő és a barátai (Kis Laci, Mácsa Peti) minden óra előtt bekenték fokhagymával a zongorabillentyűket. Így „tréfálták meg” a zenetanárnőt, aki nem tudta elviselni a „konyhaszagot”, és ezért nem akart tovább foglalkozni a fiúval. (**2 pont**)

b) *papírcsónak*

A főszereplő barátjának a szobáját készültek dekorálni (eltakarni a ronda tapétát). A fiú édesanyja az ÉS főszerkesztőségében dolgozott, és felajánlotta erre a célra az összes felesleges grafikát. Tévedésből azonban a következő heti lap képeit vitték el, s mivel nem tetszettek nekik az alkotások, papírcsónakot csináltak belőlük, és vízre bocsátották. (**2 pont**)

4	
---	--

6. Párosítsa a következő helyszíneket és eseményeket! Írja az esemény elé a helyszín betűjelét!

C	véletlenül felgyújtják az őrsátort	A	Balaton
D	utolsó figyelmeztetés ifjúságellenes magatartásért	B	kultúrotthon a szülőfaluban
A	„sátorozás” a Zsiguli mellett	C	katonaság
E	rókavadászat „dinamittal”	D	középiskola
B	zeneiskolai vizsgakoncert	E	a szülőfalu

5	
---	--

7. Értelmezze a mű utolsó mondatát!

„Álltam a tiszta bécsi gassén: előttem volt a nagyvilág. És nem volt előttem semmi.”

A „fényes napnyugatra” indul a hős „a lánnyal”, egész nyáron ribizlít szed, hogy elérje a célját. Elérnek Bécsbe, ahol elcsodálkozik a kulturált nagyváros tisztaságán. Viszont a lány az új környezetben „nagyon” látja a dolgokat, rájön, hogy a főszereplő nem olyan fontos neki, s elhagyja. Így, egyedül már a főszereplőnek nincs is kedve a sokáig áhított nagy utazáshoz, a „nagyvilág”, a szabad Nyugat veszít a jelentőségéből. A főszereplőnek nagy tervei voltak, mindig külföldre szeretett volna menni. Bár a lehetőség adott volt, mégis csalódnia kellett, ismét egyedül maradt.

tartalom: 2 pont, nyelvi minőség: 1pont

3	
---	--

VII. Erdős István: Rajkó

1. A történet eseményeit tipográfiai eszközökkel is megkülönböztetett módon olvashatjuk: **normál és dőlt betűs részek váltakoznak a könyvben. Mi ennek a magyarázata?**

A kétféle nézőpont:

a dőlt betűs: egyes szám 3. személyű narráció

a normál betűs: egyes szám 1. személyű, a fiúé

1	
---	--

2. **Párosítsa a neveket a foglalkozással, a ranggal!**

Dénes	Horváth	Jakab	Janó	Laci	Mári	Pali	Suhajda	Vendel	Winkler
-------	---------	-------	------	------	------	------	---------	--------	---------

bőgős	cimbalmos	fogadós	góré	hadnagy	klarinétos	másodhegedűs	prímás	százados	tizedes
-------	-----------	---------	------	---------	------------	--------------	--------	----------	---------

<i>név</i>	<i>foglalkozás, rang</i>
Dénes	fogadós
Horváth	százados
Jakab	bőgős
Janó	prímás
Laci	cimbalmos
Mári	góré
Pali	klarinétos
Suhajda	hadnagy
Vendel	másodhegedűs
Winkler	tizedes

5	
---	--

10 jó pár: 5 pont; 8 jó pár: 4 pont; 6 jó pár: 3 pont; 4 jó pár: 2 pont; 2 jó pár: 1 pont

3. **Miért visel ruhát Kispali? Írja le röviden a történetét!**

Kispali édesanyja bárónő volt. Pali katonaként igazoltatás közben megcsodálta a bárókisasszony szépségét, és eltette a címét. A háború után felkereste, meghódította és feleségül vette. Nem bírta azonban a „gádzsó” életet, megszökött a gyerekeivel, az ikrekkel. A fiút lánynak öltöztette, hogy megtévessze az őket kereső katonákat. A lányruhás fiút a cigányok fiúnéven, Kispalinak hívták.

3	
---	--

4. **Milyen életre vágyott Vendel? Mi volt, „aminél szebb nem is történhetett vele”?**

Elege volt a cigányéletből. Városban szeretett volna élni, gépekkel foglalkozni, tiszta szobában, ágyban aludni, polgárként öltözni és néha beülni egy kávéházba. (2 pont)

A gépész megengedte, hogy segítsen a lokomotív javításában. (1 pont)

3	
---	--

5. **Mit mond Suhajda: miért engedi el a farkaskaland után a gyilkossággal vádolt cigányokat? Mi a valódi ok, amit soha nem mondana ki?**

Amit mond:

Nincs lőszerük, nem tudnák őket sakkban tartani. (1 pont)

A teremtő is megpihent egy napra, így ők is. (1 pont)

Amit soha nem ismerne el: megmentették őket. (1 pont)

3	
---	--

6. Ki és mikor adta a főhősnek a Rajkó nevet?

Amikor azt hitte a fiú a városban, hogy teljesen magára maradt, elkezdett játszani a hegedűn. A zenébe öntötte minden szomorúságát. Játéka megindította az embereket, társait is. (1 pont)

Kispali adta neki a nevet. (1 pont)

2	
---	--

7. Mit jelentenek a következő cigány szavak?

purdé
vakerál

gyerek
beszél

csávó
gádzsi

fiú
nem cigány lány
A négy helyes meghatározásért jár a pont.

1	
---	--

8. Milyenek láttatja Mári meséjében a cigányok királyságát?

A királyságban örök nyár van, mindig termő fák, színes madarak, vadnak se szeri, se száma. A cigányok egyszer elhagyták, de amikor bejárják majd és végigmuzsikálják a világot, visszatérnek a mindentermő fa köré. A királyságban békében élnek, míg meg nem halnak.

A környezetre utaló jellegzetességek: 1 pont

Az elhagyás-visszatérés motívuma: 1 pont

2	
---	--

VIII. Fogalmazás

„Mindenik embernek a lelkében dal van...” (Babits Mihály)

Az egyén és a külvilág kapcsolata

Fejtse ki a gondolatait a megadott címről 2-3 olvasott mű alapján! Ügyeljen a stílusára és a helyesírására!
Fogalmazása ne haladja meg a három oldalt!

(40 pont)

40	
----	--

Értékelési szempontok

- Hogyan tudta a tanuló megfogalmazni a választott művek lényegét a cím szempontjából?
- Milyen a szöveg felépítése?
- Milyen a stílusa?

Pontozás

A „közepes” szintű fogalmazás pontszáma 20, a „jó”-nak minősíthetőé 30, a kifogástalan, értékes írás 40 pont. Köztes pontszám is adható tartalmi hiány, a szerkesztési és a nyelvhasználati vétségek miatt.

Továbbküldhetők a legalább 120 pontot elért dolgozatok.